

Hikmet Yurdu, Yıl: 8, C: 8, Sayı: 15, Ocak – Haziran, 2015/1, ss. 145 - 161

İslami Reddiye Geleneğinde Tebşirat Problemi

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Göregen

Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Ana Bilim Dalı

m.goregen64@hotmail.com

Özet

İslami reddiye geleneğini oluşturan İslam bilginleri tarafından Kur'ani düşünce doğrultusunda erken dönemden itibaren başlayan Hz. Muhammed'in tebşiratını Kitab-ı Mukaddes'ten delillendirme faaliyeti klasik reddiyelerle başlayıp çağdaş reddiyelerle günümüze kadar devam etmiştir. Tebşirat problemi, kaleme alınan bütün eserlerde tahrifle birlikte ele alınarak biri diğerinin sebep ve sonucu olarak değerlendirilmiştir. Bu makalede reddiyelerde ele alınan Tevrat ve İncil'de Hz. Muhammed'in tebşiratı konusundaki deliller ile Yahudi ve Hıristiyan tarihinde, reddiyelerde ortaya konan delilleri destekler mahiyette aktararak günümüze kadar gelen bazı olaylar üzerinde durulacaktır.

Anahtar kelimeler: Reddiye, Tebşirat, Tevrat, İncil.

Abstract:

Evangelistic Problem in Islamic Refusal Tradition

The activity of proving evangelistic of Hz. Muhammed to the Bible that started by islam scholars who form islamic refusal tradition since early period has started classical refusal and has continued contemporary refusal until today. Evangelistic problem, in all works penned, has been handled with disrupt and considered as a reason and consequence of other. And in this article, it will be emphasized by supporting the evidences in Torah and the Bible about evangelistic of Muhammed, and evidences which were supported as Jewish and Christian history which reached today.

Key Words: Refusal, Evangelistic, Torah, Bible.

Giriş

İslami reddiye geleneğinin en önemli konularından biri tebşirat problemidir. Tebşirat konusu, Kur'an¹ ve Hz. Peygamber'in sözlerinden hareketle Yahudi ve Hıristiyanlarla yapılan tartışmaların ve reddiye geleneğinin en önemli konusu olmuştur.² Öyle ki, Kur'an-ı Kerimde geçen Ümmi Resul olan Hz. Muhammed'in ismi, Tevrat ve İncil'de yazılıdır.³ Yine Hz. İsa'nın ağzından " Ey İsrailoğulları! Ben size (gönderilen) Allah'ın

¹ El-Araf, 157; es-Saf, 6; el-Enam, 20.

² Ignaz Goldziher, " Ehi Kitaba karşı İslam polemiği II " tr Cihat Tunç, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi, Ankara, 1982, S. V, s. 262.

³ el-Araf, 157

peygamberiyim. Önümde Tevrat'ın tasdikçisi ve benden sonra gelecek bir peygamberin müjdecisi olarak geldim ki, o peygamberin ismi Ahmed'dir".⁴ Bir başka ayette de Ehl-i Kitab bilginlerinin Hz. Muhammedi kendi oğulları gibi tanıdıkları⁵ ifade edilmiştir. Bu Kur'ani düşünceden hareketle İslam bilginleri, Erken dönemlerden itibaren Hz. Muhammed'in peygamberliğinin müjde ve işaretlerini Ehl-i Kitab'ın temsilcileri olan Yahudi ve Hıristiyanların kutsal kitaplarından delillendirme suretiyle ispatlama gayreti içerisine girmişlerdir.⁶

Reddiye Geleneğinde Tebşirat Problemi

Müslüman bilginler İslam'ın ilk yıllarından itibaren Hz. Muhammed'in geleceğinin Tevrat ve İncil'de yazılı olduğuna dair Kur'an'da yer alan haberleri ispatlamak amacıyla Yahudi ve Hıristiyan Kitab-ı Mukaddes'ini incelemeye başlamışlardır. Yapılan bu çalışmalar yine Kur'an-ı kerimde Ehl-i kitab'a yöneltilen suçlamalardan bir diğeri olan, kutsal kitaplarını tahrif ettiklerine dair bilgilerle paralel yürütülmüş, Hz. Muhammed'in geleceğinin müjdelenmesiyle Kitab-ı Mukaddes'in tahrifi şeklindeki iki olaydan biri diğerrinin sebep ve sonucu olarak ele alınmıştır.⁷ Dolayısıyla daha ilk dönemlerden itibaren Müslüman bilginlerle Ehl-i kitab arasında cereyan eden münazara ve yazışmalarda, kalemelenen reddiyelerde üzerinde durulan en önemli konu tahrif ve tebşirat meselesi olmuştur. Tebşirat hakkında Kur'an'da yer alan ayetlerin, Yahudi ve Hıristiyan Kutsal kitaplarından ispatlama faaliyetleri; başlangıçtan itibaren klasik reddiyelerden başlayarak son dönem çağdaş reddiyelere kadar devam etmiştir. İslam'ın ilk yıllarını takip eden dönemlerde ihtida eden Yahudi ve Hıristiyan kökenli Müslüman bilginlerin, Tevrat ve İncil'le ilgili sahip oldukları bilgilerinin de sağladığı katkılarla etkili ve zengin bir literatür oluşmuştur. Ancak birbirini takip eden reddiyeler, gösterdikleri deliller ve kullandıkları argümanlar açısından birbirinin tekrarı mahiyetindedir. Bu konuda İslam düşüncesinin gelişiminde son dönem İslam polemikçisi Rahmetullah el-Hindî'nin önemli katkıları olmuştur. Özellikle tebşirat konusunda Kitab-ı Mukaddes metinlerinden, kendi

⁴ es-Saff, 6.

⁵ el-En'am, 20

⁶ Mehmet Aydın, **Müslümanların Hıristiyanlara yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları**, Konya, 1989, s. 216; Fuat Aydın, "Ali b. Rabben et-Taberi'nin Kitabı'd-Din ve'd-Devle adlı Eseri ve İsbat-ı Nübüvve Geleneğindeki Yeri" **Usul**, İstanbul, 2006, S. 6. s. 27.

⁷ Mehmet Aydın, "Beşairü'n-Nübüvve" **DİA**, İstanbul, 1992, V. s. 550.

sinden önceki klasik reddiyelerin bu konuda ortaya koyduğu delillerle birlikte kendisi de birçok kitabi delilleri onlara ilave ederek çok detaylı bir çalışma oluşturmuştur.⁸

Hz. Muhammed'in geleceğinin Tevrat ve İncil'de müjdelendiğine dair Kur'an'da yer alan haberleri belgelendirmek amacıyla Yahudi ve Hıristiyan kutsal kitaplarını inceleyen Müslüman bilginler, Kur'an-ı Kerimi doğrular mahiyette birçok peygamber tarafından verilen müjdelerin⁹ Kitab-ı Mukaddes'te yer aldığını ispatlamaya çalışmışlardır.¹⁰ İslam bilginlerinin Yahudi ve Hıristiyan kutsal kitaplarında Hz. Muhammed'in nübüvvetine yönelik tespit ettiği bazı müjde ayetlerini çeşitli başlıklar altında ele alarak değerlendirmeye çalışacağız.

Tevrat'ta Tebşirat

İslam bilginleri, yazmış oldukları reddiyelerde tahrifata uğradığını iddia ettikleri elde mevcut olan Yahudi kutsal kitabı Tevrat'tan Hz. Muhammed'in tebşiratına delil olabilecek ifadeleri çıkararak şöyle izah etmeye çalışmışlardır. Hz. Musa'nın ağzından deniliyor ki: "Ve Rab bana dedi. Onlar için kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım ve sözlerimi onun ağzına koyacağım ve ona emredeceğim. Her şeyi onlara söyleyecek. Ve vaki olacak ki benim isimle söyleyeceği sözlerimi dinlemeyecek olan adamdan ben intikam alacağım. Ancak bir peygamber kendisine söylemeyi emretmediğim bir sözü küstahça benim isimle söyler yahut başka ilahların ismiyle söylerse, o peygamber ölecektir. Ve 'Rabbin söylemediği sözü nasıl bilelim' diye yüreğinden dersin, peygamber Rabbin ismiyle söylediği zaman o şey olmaz ve çıkmazsa, Rabbin söylemediği şey olur; peygamber küstahlıkla söylemiştir, ondan yılmayacaksın."¹¹ İslam bilginleri burada müjdelenen peygamberin Yahudilerce Yuşa, Hıristiyanlarca İsa kabul

⁸ Rahmetullah el-Hindi, **İzharu'l-Hakk Tercümesi**, tr Ö. Fehmi Efendi Nüzhet Efendi, İstanbul, 1972, II. s. 654-685.

⁹ Tekvin, 12/1-3, 16/13, 17/20, 49/10; Tesniye, 18/18-19, 32/21, 33/2, Mezmurlar, 45/3-18, 110/1, 118/22-24; İşaya, 21/6-9, 40/6, 42/1-11, 54/1-11, 54/11-12, 60/1-10; Yeremya, 28/9; Hezekiel, 19/10-13; Danyal, 2/31-35, 7/13-14; Mika, 4/1-5; Habakuk, 3/2; Haggay, 2/7; Malaki, 3/1, 4/5; Resullerin İşleri, 3/22, 7/37; Yuhanna, 18/36; Matta, 4/17, 6/10, 10/7.

¹⁰ Bkz. Ali b. Rabben et-Taberi, **ed-Din ve'd-Devle**, nşr. Adil Nüveyhis, Beyrut, 1982, s. 137-184; İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali b. Ahmed, **Kitabu'l-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvai ve'n-Nihal**, Beyrut, 1975, I. s. 11-113; Samuel b. Yahya el Magribi, **Bezlu'l-Mechud fi İfhami'l-Yehud**, nşr. Abdulvahhab Tavile, Şam, 1979, s. 75-87; el-Karafi, Şihabuddin Ebu'l-Abbas, **Kitabu'l-Ecvibeti'l-Fahira an Es'ileti'l-Facira**, thk. B. Zeki İvaz, Kahire, 1987, s. 417-463; İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebu Abdullah Muhammed, **Hidayetu'l-Hayara fi Ecvibeti'l-Yehud ve'n-Nasara**, nşr. A. Hicazi es-Saka, Kahire, 1986, s. 90-160; İbn Teymiyye, **el-Cevabu's-Sahih Limen Beddele Dine'l-Mesih**, Riyad, 1414, V. s. 147; Rahmetullah el-Hindi, **İzharu'l-Hakk Tercümesi**, tr Ö. Fehmi Efendi Nüzhet Efendi, İstanbul, 1972, II. s. 654-685; Ahmet Mithat Efendi, **Beşair-i Sıdk-ı Nübüvvet-i Muhammediye**, 2. Bsk. Dersaadet (İstanbul), s. 1317.

¹¹ Tesniye, 18/17-22; Resullerin İşleri, 3/22-23; 7/37.

edildiğini, ancak bunun onların zannettikleri gibi olmadığını şöyle izah etmektedirler. “Senin gibi” ifadesi Yuşa ile bağdaşmamaktadır. Çünkü O, müstakil bir şeriat sahibi olmayıp Hz. Musa’nın şeriatını icra ile emredildiğinden Hz. Musa gibi değildir. Zaten Yuşa onun yanında ve hizmetinde biriydi.¹² Müjdelenen peygamber, İsrail oğullarının arasından çıkacaktır. İsrailoğulları’nın kardeşleri tabiriye İsmailoğulları’na yani Araplara mahsustur. Dolayısıyla Yuşa ve İsa İsmailoğulları’ndan değil, İsrailoğulları’ndandır. O halde tebşir olunan peygamber de Hz. Muhammed’dir.¹³ Zaten tebşir edilenin İsmailoğulları’ndan olacağı ve kardeşlerinin İsmailoğulları karşısında (doğusunda) oturacağı,¹⁴ Hz. Musa’nın Araplardan yardım isterken “kardeşin İsrail şöyle diyor” şeklinde hitap ettiği Tevrat’ta yer almaktadır.¹⁵ Buradan anlaşılmaktadır ki Araplar İsrailoğulları’nın kardeşidir ve tebşir edilen peygamber de İsrailoğulları’nın kardeşlerinden çıkacaktır. Yine “sözlerimi onun ağzına koyacağım” ifadesinden maksat, o peygamberin ümmi olacağını ve ilahi hükümleri ağzı ile söyleyeceğini açıklar. Burada Yuşa ve İsa okuma yazmayı bilirken ümmi olan Hz. Muhammed’dir. Ayette geçen “söylediği sözler hak olmazsa o peygamberin öldürüleceği” bildirilmektedir. Yahudiler, Hz. Muhammed peygamber olarak gönderilince onu öldürmeye çalıştılar. “Allah’ın emretmediği şeyleri söyledi, yalancı peygamberdi de onun için öldürüldü” demeleri için uğraşılsa da Allah, Hz. Muhammed’i onların kötülüklerinden koruyarak “Eğer (peygamber) bize atfen bazı sözler uydurmuş olsaydı elbette onu kısıkrak yakalardık, sonra onun can damarını koparırdık”¹⁶ mealindeki ayetiyle Yahudilerin gayretlerini boşa çıkarmıştır.¹⁷

Üzerinde çok durulan bir diğer Tevrat ifadesinde “Rab Sina’dan ve onlara Seir’den doğdu, Paran (Faran)¹⁸ dağından parladı. Ve mukaddeslerin on binleri içinden

¹² Rahmetullah el-Hindi, **İzharu’l-Hakk Tercümesi**, tr Ö. Fehmi Efendi Nüzhet Efendi, İstanbul, 1972, II. s. 654; Hüseyin el-Cisr, **Risale-i Hamidiye**, tr Tr Manastırlı İsmail Hakkı, sadeleştiren Ahmet Gül, İstanbul, 1980, s. 54.

¹³ Samuel b. Yahya el Magribi, **Bezlu’l-Mechud fi İfhami’l-Yehud**, nşr. Abdulvahhab Tavile, Şam, 1979, s. 75; Şihabuddin Ebu’l-Abbas el-Karafi, **Kitabu’l-Ecvibeti’l-Fahira an Es’ileti’l-Facira**, thk. B. Zeki İvaz, Kahire, 1987, s. 419-420; Abdullah b. Abdullah Tercüman, **Tuhfetü’l-Erib fi’r-Reddi Ala Ehli’s-Salib**, tr H. Mehmet Zihni Efendi, İstanbul, 1990, s. 121; Rahmetullah el-Hindi, *a.g.e.* II. 654; Ahmet Mithat Efendi, **Beşair-i Sıdk-ı Nübüvvet-i Muhammediye 2**. Bs. Dersaadet (İstanbul), 1317, s. 411-413.

¹⁴ Tekvin, 16/12, 25/18.

¹⁵ Sayılar, 20/14.

¹⁶ el-Hakka, 44-46.

¹⁷ Ahmet Mithat Efendi, 414-418.

¹⁸ Abdullah b. Abdillan Tercüman’a göre Faran, toprakları aralarında paylaşan Amalika Meliklerinden, hissesine Hicaz bölgesi düşen kimsenin adıdır. Tercüman, 122. Ahmet Mithat Efendi, Faran’ın Suriye Filistin ve Yemen arasında bulunan şimdiki Hicaz kıtası ve hatta onun tam Kabe noktasıdır. Ahmet Mithat Efendi, 427-430.

geldi"¹⁹. Burada Rabb'in Sina'dan gelmesi, Hz. Musa'ya Tevrat'ın verilmesi, Seir dağlarından doğuş Hz. İsa'ya İncil'in Şam'daki Sair civarı köylerinden Nasıra'da verilmesidir. Rabbin Faran dağlarından doğması ise, Cenab-ı Allah'ın Hz. Muhammed'e Kur'an-ı indirmesidir. Çünkü Faran Mekke'nin eski adlarından dır.²⁰ Faran dağları Hz. Muhammed'in atası Hz. İsmail'in zürriyetinin yaşadığı muhit idi.²¹ Yahudilerin Paran (Faran)'ın Hicaz'da değil, Suriye toprakları içerisinde yer aldığı şeklindeki tevilleri ise bir tahriften ibaret görünmektedir. Çünkü Eski Ahit'te İsmail'in Paran Çölü'nde yani Mekke'de yerleştiği belirtilmektedir.²² Öte yandan Tevrat, Musa ve İsrailoğullarının Faran'a geçtiklerini, orada yerleştiklerini, Hz. Musa'ya birkaç ilahi hitab'ın da burada geldiğini²³ açıklıyor diyen İbn Kemmine, Müslümanlar tarafından delil olarak gösterilen Kitab-ı Mukaddes cümlelerinin siyak ve sibakına bakıldığında bütün bu sözlerin İsrailoğullarına özel olduğunun anlaşılacağını ifade etmektedir. Kitab-ı Mukaddes cümlelerinde geçen geldi, parladı, doğdu emretti, bekledi, gibi ifadeler geçmiş zaman kipi ile kullanılmaktadır. Eğer "beklenen" e hamlolunursa o mecazdır ve asıl anlamından dışarı çıkmış olur.²⁴ İbn Kemmine'nin "Sözün tamamı İsrailoğullarına mahsustur" ifadesine gelince, çünkü uyarı ve müjde onlara yapıldığı gibi, hitap da onlara yöneliktir. Bunun Tevrat'ta örneği çoktur; bunun anlamı "bereket daima onların, peygamberlik de her zaman onlar arasından çıkacak" demek değildir. Olmamış bir olayı geçmiş zaman kipi gibi (ışıldadı, parladı vb.) haber vermeye gelince, bu ifade tarzı olayın kesinlikle gerçekleşeceğini belirtmek içindir. İslam bilginlerinin Tevrat'ta yer alan yukarıdaki ayetle ilgili olarak ortaya koymuş oldukları genel görüş, Allah'ın bir kere Sina'da Musa'ya, bir kere Sair'de İsa'ya tecelli edip nihayet Faran'da Hz. Muhammed'e zahir olmasıdır ki bu da Hz. Muhammed'in nübüvvetinin ortaya çıkmasını ifade etmektedir.²⁵

Tekvin 10/27'de Hz. İbrahim'e hitaben söylenen " Ve İsmail'e gelince onun için dualarını kabul ettim. İşte bereketlendirip onu semerelendireceğim, büyüteceğim, onu ziyadesiyle çoğaltacağım. On iki beyin babası olacak ve onu büyük millet yapacağım" şeklindeki sözlerden Hz. Muhammed ve ümmeti kastedildiği anlaşılmaktadır. Çünkü

¹⁹ Tesniye, 33/2.

²⁰ Samuel b. Yahya el-Mağribi, 72-74;el-Karafi, 422-423; Rahmetullah el-Hindi, II.655-656; Ömer Faruk Harman, "Faran" **DİA**, İstanbul, 1995, XII. s. 166.

²¹ Tekvin, 21/21.

²² İbn Kayyim el-Cevziyye, 93.

²³ Sayılar, 12/16, 13/1-3.

²⁴ İbn Kemmine, Sa'd b. Mansur, **Tenkihu'l-Ebhas lil Mileli'Selas**, ed. Moshe Perlman, California, 1967, s. 97.

²⁵ Rahmetullah eHindi, 655-656; Ahmet Mithat Efendi, 429.

Hız. İsmail soyundan gelen Araplardan başka, Hız. Muhammed'le büyük ümmet olmuş kimseler yoktur.²⁶ Hatta "ziyadesiyle" ve "büyük millet" ifadelerinin İbranicedeki harf değerlerinin karşılıklarının "Muhammed" isminin toplam harf değerine tekabül ettiğini belirterek bağlantı kurmaya çalışanlar da vardır.²⁷ Yine Tekvin 49/10'da Hız. Yakub'un oğullarına hitab ederek "Şilo gelinceye kadar, saltanat esası Yahuda'dan, hükümdarlık esası da ayaklarının arasından gitmeyecektir. Ve milletlerin itaati ona olacaktır" şeklindeki sözlerinde geçen " Şilo " Hız. Muhammed olarak kabul edilmektedir.²⁸ Çünkü Hız. Muhammed Kuran ve askeri güçle gelmiştir. Şilo'nun Yahudilerden başkası olması gerekir ki onlardan saltanat ve hükümdarlık gitsin. Bu, Hız. İsa'da olamaz. Çünkü Hız. İsa da ana tarafından Yahuda'nın soyundandır. Yani o da bir Beni İsrail peygamberidir.²⁹

Daniel 2/31-35'de "Altın, gümüş, tunç, demir ve balçıktan yapılmış olan heykelin bir taş tarafından param parça haline getirildiği, heykeli vuran taşın büyük bir dağ haline gelerek bütün dünyayı doldurduğu " ifadelerindeki heykelin param parça oluşu; putperestliğin yıkılışına, taşın bütün dünyayı kaplayışı da Hız. Muhammed'in Peygamberliğinin evrenselliğine işaret ettiği belirtilmektedir.³⁰ Daniel peygamberden sonra bu vasıflar, hiçbir peygamber için söz konusu olmamıştır.³¹

Mezmurlar 72/9-13, 15, 17'de geçen "Çöl halkı, önünde eğilsinler ve düşmanları toprağı yalasın. Tarşış ve adaların kralları ona taç getirsinler; Seba ve Şeba kralları hediye taksim etsinler. Evet bütün krallar ona secde kılsınlar; bütün milletler ona kulluk etsinler. Çünkü imdada çağırınca, fakir ve yardımcısı olmayanları kurtarır. Yoksula ve düşküne acır ve onları korur... Ve daima onun için dua etsinler, her gün onu takdis etsinler... adı ebediyen dursun; güneş durdukça adı dursun ve onda adamlar mübarek olsun, bütün milletler ona mutlu desinler" cümlelerinde sözü edilen kişinin Hız. Muhammed olduğu Müslüman bilginler tarafından ifade edilmektedir.³² Mezmurlar 149/5-7'de "Allah'ın tekbirleri ağızlarında ve iki ağızlı kılıç ellerinde..." şeklindeki ifadeler de birçok Müslüman yazar tarafından Hız. Muhammed ve onun ashabının vasıfları olarak yorumlanmaktadır.³³ Yine Mezmurlar 8/5-7'de "İzzet ve hürmet tacını da ona giydirdim.

²⁶ el-Karafi, 416.

²⁷ Samuel b. Yahya el-Magribi, 87; İbn Kayyım el-Cevziyye, 94-105; Rahmetullah el-Hindi, *a.g.e.* II. 657.

²⁸ El-Karafi, 419; Rahmetullah el-Hindi, II.657.

²⁹ Abdu'l-Ahad Davud, *Tevrat ve İncil'e Göre Hız. Muhammed*, tr Nusret Çam, İzmir, 1988, s. 60-73.

³⁰ el-Karafi, 180; el-Cevziyye, 134; Rahmetullah el-Hindi, II.667.

³¹ el- Karafi, 457

³² et-Taberi, 140

³³ et-Taberi, 142; el-Karafi, 434; el-Cevziyye, 117; Rahmetullah el-Hindi, II. 662.

Ellerinin işleri üzerine ona saltanat verdim” cümlelerinde sözü edilen kişinin de Hz. Muhammed olduğu belirtilmektedir.³⁴ Haggay 2/7’de “Bütün milletlerin himdası gelecektir” cümlelerindeki “Himda” kelimesinin özel isim “Ahmed” olduğunu, “Şalom” un da İslam manasına geldiği yine birçok İslam bilgini tarafından ifade edilmektedir.³⁵ Ayrıca Mika 4/1-5’te “Rab evinin dağı pekiştirilecek, tepelerden yukarı yükselecek ve kavimler ona akacaklar. Ve çoğu milletler gidecekler ve diyecekler: Gelin Rabb’in dağına...” Burada zikredilen yerlerin de Beytü’l-Haram ve Arafat dağı olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.³⁶

İslam bilginleri, Hz. Muhammed’in tebşirâtı konusunda Yahudi kutsal kitaplarından daha birçok deliller sunmaktadırlar.³⁷ Yahudilerin büyük bir çoğunluğu da müjdelenen kişinin ahir zamanda gönderilecek peygamber olduğuna inanmışlardır. Öyle ki, O, Yahudi saltanatını kuracak diğer din ve mezhepleri bir kenara itecek ve onların durumu, kendisi ile yücelecektir. Onların iddiasına göre O, İsrailoğullarından çıkacaktır. Çünkü “kardeşleriniz” sözü İsrailoğulları için ilahi hitapta daha çok geçmektedir. Bununla az da olsa onlardan biri kastedilmiştir.³⁸ Yahudi bilgin Yakub el-Kirkişani de Müslümanların Hz. Muhammed’in tebşirâtına dair Yahudi kutsal kitaplarından birçok deliller zikrettiklerini, ancak tüm bunların Hz. Muhammed’e değil, Mesih’e işaret ettiğini söylemektedir.³⁹

Yahudi filozof Maimonides ise, Müslümanların Kur’an da zikredilen haberden hareketle,⁴⁰ Yahudi kutsal kitaplarında müjde cümleleri aramaya başladıklarını ve bu yaptıkları işin saçma bir şey olduğunu,⁴¹ dinden dönmüş birkaç Yahudi’nin⁴² Tevrat’ta Hz. Muhammed’in geleceğine dair bilgilerin yer aldığını söylediğini ancak bu ayetlerin delil olarak gösterilmesinin mümkün olmadığını belirtir.⁴³ Ona göre bu dönmeler Müs-

³⁴ el-Karafi, 437.

³⁵ Abdu’l Ahad Davud, 22-25.

³⁶ el-Karafi, 452

³⁷ Geniş bilgi için bkz. Mustafa Göregen, **Müslüman-Yahudi Polemikleri**, Hikmetevi yayınları, İstanbul, 2014, s. 135-146.

³⁸ İbn Kemmine, 97-98.

³⁹ el-Kikişani, Yakup, **Kitabu’l-Envar ve’l-Merakıp**, ed. Leon Nemoy, Newyork, 1940, III. s. 24. Ayrıca bkz. Cemal Bedevi, “Kitab-ı Mukaddes’te Hz. Muhammet”, tr A. Tahir Dayhan, **Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi**, İzmir, 1988, XI. s. 248-249.

⁴⁰ El-Araf, 157.

⁴¹ F. E Peters, **Judaism Chritianity and Islam**, New Jersey, 1990, s. 194; Moshe Perlmann, “Medieval Polemics Between İslam and Judaism” **In Religion in a Religious Age**, edited by S. D. Goitein, Cambridge, 1974, s. 127-129.

⁴² Önceleri Yahudi iken ihtida eden Müslüman yazarlar.

⁴³ F. E. Peters, 194; Moshe Perlman, 127-129.

lûmanların gözüne girmek için yalan söylüyorlar. “Bakın biz Kur’an’ın içeriğine inanıyoruz “ ama Müslümanlar onların söylediklerine pek inanmıyorlar, çünkü deliler pek inandırıcı değil. Onun içindir ki, Müslümanlar, Hz. Muhammed’in geleceğine dair açık ayetler bulunmadığı için Yahudileri Tevrat’ı tahrif etmekle suçluyorlar. Şöyle ki, “Siz Hz. Muhammed’e işaret eden bütün ayetleri yok ettiniz” bundan başka argüman bulamadılar, oysa Tevrat Hz. Muhammed’in gelişinden yüzlerce yıl önce Süryanice’ye, Yunanca’ya, Latince’ye çevrilmiştir. Kitab-ı Mukaddes’in içeriğinde herhangi bir değişiklik olmamıştır. Onların bizi tahrifle suçlamalarının tek sebebi Tevrat’ta Hz. Muhammed’in geleceğine dair hiçbir işaret ve ima’nın bulunmamasıdır.⁴⁴ Yahudi filozof Maimonides, Müslüman polemiçilerin, Yahudi kutsal kitaplarında Hz. Muhammed’in tebşiratına yönelik zikrettikleri ayetleri delil olarak kullanmalarını aşırılık olarak değerlendirerek⁴⁵ bu ayetlerde kastedilenin kendilerinin hala gelmesini bekledikleri Mesih olduğunu iddia etmektedirler.

İncillerde Tebşirat

Müslüman bilginler Yahudi kutsal kitabı Tevrat’tan çıkardıkları müjdeler gibi İncil’den de beşaretle ilgili birçok delil sunmaktadırlar. Onlardan bazıları şunlardır. Öyle ki, Tevrat’ta yer alan bazı ifadeler⁴⁶ İncillerde şöyle atıf yapılmaktadır. “Musa şöyle demişti: Tanrımız olan Rab size, Kendi kardeşleriniz arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak. Onun size söyleyeceği her sözü dinleyin”⁴⁷ “İsrailoğullarına ‘Rab size kendi kardeşlerinizin arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak’ diyen Musa odur”.⁴⁸ Ayetlerde geçen “benim gibi” ifadesi, gelecek olan peygamberin Hz. Musa gibi olacağına işaret eder. Burada her bakımdan ona benzeyen de Hz. Muhammed’dir. Zira müstakil şeriat sahibi Hz. İsa değil, Hz. Muhammed’dir. Hz. Musa gibi gerektiğinde Hz. Muhammed de muharabe ile emrolunmuştur. Oysa Hz. İsa ve beraberindekiler muharebeden men edilmişlerdir.⁴⁹ Yine Hz. Muhammed de Hz. Musa da kendilerinden önceki şeriatları neshetmişlerdir. Hz. İsa ise Hz. Musa şeriatını neshetmek bir yana onu tamamlemeye geldiğini ifade etmiştir.⁵⁰ Yine ayette geleceği müjdelenenin, peygamber olacağı

⁴⁴ F. E. Peters, 194; Moshe Perlman, 127-129.

⁴⁵ Moshe Perlman 128.

⁴⁶ Tesniye, 18/15, 18/19.

⁴⁷ Resullerin İşleri, 3/22.

⁴⁸ Resullerin İşleri, 7/37.

⁴⁹ Yuhanna, 18/36.

⁵⁰ Matta, 5/17.

haber verilmektedir. Oysa Hıristiyanlar teslis inançlarından dolayı, Hz. İsa'yı peygamber olarak değil ilahın oğlu ve ilah olarak kabul ederler.⁵¹

Yeni Ahit'te "Göklerin melekutu'ndan " bahsedilmekte; öyleki hem Hz. Yahya hem Hz. İsa onu müjdelemektedir.⁵² Melekutu's-semavat, bir "hükümet-i semaviyedir". Melekut: hükümet, saltanat anlamındadır. Kur'an-ı kerim'de de melekut bu anlamda kullanılmıştır.⁵³ Melekutu's-semavat adaleti, din ve ilahi rızaya aykırı harekette bulunanlara gazabı çok olup iyi hal sahipleri içinse ilahi bir lütuftur.⁵⁴ Hıristiyanlara göre ise bu kavram, Tanrı'nın dünya üzerinde bir kral gibi egemenlik sürmesini ifade eder. Matta, 3/2-3 ve Luka, 11/20'ye göre, İsa'nın dünyaya gelişiyle başlamış olan egemenlik, Matta, 24 ve 25'e göre İsa'nın ikinci gelişinden sonra tümüyle gerçekleşecektir. Kuşkusuz bu egemenlik, dünyevi egemenlikten farklıdır. Onun içindir ki İsa, bu egemenliği gerçekleştirmek için savaşmayı reddeder.⁵⁵ Romalılara mektup, 14/17'de "Tanrı'nın egemenliği doğruluk, esenlik ve Kutsal Ruh'ta sevinçtir" der. Hz. Yahya'nın haber verdiği Melekutu's-semavatla, Hz. İsa'nın peygamberliği akla gelirse de ki kilise bu şekilde yorumlamıştır. Hz. Yahya'nın şehit edilmesinden sonra, peygamber olarak görevlendirilen Hz. İsa da halka, "Tövbe edin Melekutu's-semavat yaklaşmıştır" diye vazedirdi.⁵⁶ Burada kendi bi'seti kastedilseydi "yaklaşmıştır" demez, "geldi, işte o benim" derdi. Belki bundan kasıt Hz. İsa'nın urucundan sonra ortaya çıkacak bir Melekutu's-semavat olduğu zannedilirse de Hz. İsa, Havarilerine talimde bulunduğu sırada dualarında "senin melekutün gelsin" demelerini öğretiliyordu.⁵⁷ Kendi urucundan sonra gelmesi beklenen Melekutu's-semavat Hz. İsa idiyse, o zaten gelmiş olduğuna göre tekrar "gelsin" diye duaya gerek kalmazdı. Zaten İsa Havarilerine, "Gittiğiniz her yerde Melekutu's-semavat'ın yaklaştığını duyurun"⁵⁸ demektedir. Buradan da Hz. İsa'nın göğe çıkışından sonra bile bir Melekutu's-semavat'ın gelmesi beklenmektedir.⁵⁹ Öte yandan bu kavramla ilgili olarak, "Milleti mesihiye'nin ortaya çıkması ve bütün dünyayı kuşatmasıdır". Şeklindeki teviller yanlıştır. Çünkü hiç olmazsa Havarilerin bu melekuta nail olmaları gerektiği

⁵¹ Ahmet Mithat Efendi, 444-445, 449-451.

⁵² Matta, 4/7; Diğer ayetler için bkz. Matta, 5/2, 10, 19, 20; 7/21; 8/11; 9/35; 10/7; 11/11, 24, 31, 33, 44, 45, 47, 16/19; 18/1, 2, 4, 23; 20/1; 21/43; 22/1; 23/13; 24/14; 25/1, 14; Markos, 1/15; Romalılar, 14/17.

⁵³ el-En'am, 75; el-Araf, 185.

⁵⁴ Ahmet Mithat Efendi, 458.

⁵⁵ Yuhanna, 18/36.

⁵⁶ Matta, 4/17.

⁵⁷ Matta, 6/10.

⁵⁸ Matta, 10/7.

⁵⁹ Rahmetullah el-Hindi, 670; Ahmet Mithat Efendi, 459-462.

halde, onlar bile kendilerini bu melekuta nail olmuş saymayıp bu melekutun gelmesi için dua etmişlerdir.⁶⁰ Müslüman yazarlar Melekutü's-semavat'ı şeriat olarak ta yorumlamışlardır. Öyle ki böyle bir şeriat Hz. Muhammed'den önce yalnız Hz. Musa'ya verilmiştir. Yahudilerde artık mahsul vermez olduğundan Hz. İsa, melekutün onlardan alınıp mahsul verecek ümmete verileceğini bildirmiştir ki bu ümmetin Hz. Muhammed ümmeti olduğu açıktır.⁶¹ Yukarıda da işaret edildiği gibi Müslüman yazarlara göre, Hz. İsa'nın gelecek diye müjdelediği "Melekutu's-semavat" kavramıyla hükümlerlik ve şeriatın kastedildiği, bu şeriatı getirenin ve Allah'ın hükümlerliğini yeryüzünde uygulayanın da Hz. Muhammed ve ümmeti olduğunu belirtmekte ve söz konusu ayetleri onun tebşiratına birer delil olarak saymaktadırlar.

Müslüman yazarların tebşiratla ilgili kaleme aldıkları eserlerinde, en fazla üzerinde durduğu ve yer ayırdığı delil "Faraklit (Paraklit)" kelimesidir. "Eğer beni seviyorsanız, emirlerimi tutarsınız. Ben de babaya yalvaracağım ve o size başka bir Tesellici, hakikat ruhunu verecektir; ta ki, sizinle beraber olsun".⁶² Fakat benim ismimle babanın göndereceği Tesellici, Ruhü'l-Kudüs, O size her şeyi öğretecek ve size söylediği her şeyi hatırlınıza getirecektir.⁶³ "Bununla beraber ben size hakikati söylüyorum: Benim gitmem sizin için hayırlıdır, çünkü gitmezsem, Tesellici size gelmez, fakat gidersem, O'nu size gönderirim".⁶⁴

Ayette geçen "Periqlytos" kelimesi etimolojik ve lügat manası itibarıyla "en meşhur, şanı yüce ve övülmeye layık olan kimse" demektir. Bu birleşik isim, "peri" ön eki ile, övmek, hamd etmek kökünden türeyen "kleotis" kelimesinden mürekkeptir. Arapça da ise, Ahmet kelimesinin tam karşılığıdır.⁶⁵ İslam bilginleri, önceki dönemlerde ne bir periqlitos isminde bir Yunanlı'ya ne de Ahmed isminde bir Arab'a rastlanmadığını, bu kelimenin Kur'an'da belirtilen⁶⁶ müjdeye delalet ettiğini ileri sürmüşlerdir. Hıristiyanlara göre, Hz. İsa'nın geleceğini müjdelediği Parakletos, Ruhü'l-Kudüs'tür ve İsa mesih'in kendilerinden ayrılması sebebiyle hüznlenen Havarilere, bir teselli olmak üzere geldiği için kelime genellikle "teselli veren" olarak tercüme edilmiştir.⁶⁷ Hıristiyanlar, Hz.

⁶⁰ Ahmet Mithat Efendi, 459-462.

⁶¹ İbn Teymiyye, IV.12; Ahmet Mithat Efendi, 464-467.

⁶² Yuhanna,14/15-16.

⁶³ Yuhanna, 14/26.

⁶⁴ Yuhanna, 16/7.

⁶⁵ Abdulahad Davut, 287-289.

⁶⁶ es-Saff, 6.

⁶⁷ Mehmet Aydın, "Faraklit" **DİA**, İstanbul, 1995, XII. s. 165.

İsa'dan sonra bir peygamber geleceğinin haber verilmesini inançlarına aykırı gördüklerinden, İncil metninin esas anlamını, kendi istedikleri manaya gelecek şekilde değiştirmişlerdir.⁶⁸ Yunanca'da "rahatlatan, teselli eden kimse" anlamına gelen kelime "paraclytos" değil "parakalon" dur. "Müdafaa etmek " karşılığı olarak kullanılan terim "sunegoros"; "şefaathçi, aracı" karşılığı olarak kullanılan kelime ise, "meditea"dır. Dolayısıyla Perikletos ile Ruh'u'-Kudüs kastedilemez.⁶⁹

Müslüman yazarlar, Paraklit ile kastedilenin Hz. Muhammed olduğunu, Kutsal Ruh'un olamayacağını şöyle izah etmektedirler: Hz. İsa, "Eğer beni severseniz vasiyetlerimi belleyip onları yerine getirirsiniz" diye telkinde bulunuyor. Burada Paraklit ile kastedilen Kutsal Ruh olsaydı, bu tembih anlamsız olurdu. Öyleki, Kutsal Ruh'tan feyizlenen Havarilerin dinden uzaklaşmaları düşünülemez. Öyleyse Hz. İsa, Paraklit'le kendinden sonraki bir peygamberi müjdelemektedir.⁷⁰ Ruh'u'l-Kudüs zaten Mesih'in bi'setiyle beraber gelmiştir. O halde, gelmiş olanın tekrar yeniden geleceği haber verilemez ve diğer paraklit diye o ruhun, bir başka kutsal ruh olduğu da söylenemez. Yine paraklit'ten kastedilen "tesellici, vekil ve şefaath edici" bir ruh olduğu İncil'de açıklanmasına rağmen, bu sıfatların ilahi sıfatlardan olması mümkün değildir.

Hz İsa, "Paraklit benim size söylediğim şeylerin hepsini size hatırlatacak" demiştir. Burada geçen Paraklit'ten maksat Ruh'u'l-Kudüs olsaydı, o zaman Havarilerin Hz İsa'nın öğrettiklerini unuttukları ve sonra Ruh'u'l-Kudüs'ün ihtarıyla hatırladıkları, İncillerde yer alması gerekirdi, halbuki İncillerde böyle bir konu yoktur. Burada kastedilen, aradan geçen altı asır gibi bir süre zarfında bozulan Hz. İsa'nın öğretilerini, yeniden hatırlatan ve küfürden kurtaran Hz. Muhammed'dir.⁷¹

Hz. İsa'nın Paraklit gelmeden önce ondan haber vermesi, geldiğinde ona iman etmeleri hususunda uyarmak içindir. Paraklit ile kastedilen Ruh'u'l-Kudüs olamaz. Çünkü Kutsal Ruh kendilerine inip cisim ve canlarını kapladığında, ona iman etmemek Havarilerin elinde değildir. Kutsal Ruh geldiğinde Havariler onun feyzinden istemeseler de faydalanacaklardır ki iman da bu feyzin içindedir. Oysa iman, bir peygambere olur ve o iman da, birey kendi iradesiyle inanırsa iman olur.

⁶⁸ Maurice, Bucaille, **Müspet İlim Yönünden Tevrat, İnciller ve Kur'an**, tr M. Ali Sönmez, Ankara, 1988, s. 168.

⁶⁹ Abdulahad Davut, 525-530.

⁷⁰ Rahmetullah el-Hindi, II.247; Ahmet Mithat Efendi, 525-530.

⁷¹ el- Karafi, 239; Abdullah Tercüman, 123; Ahmet Mithat Efendi, 531-532.

Hız. İsa Havarilerine, Paraklit'in gelmesinin kendisinin gitmesine bağlı olduğunu ve kendisi gitmedikçe Paraklit'in gelmeyeceğini açıklamıştır. Hıristiyanların inancına göre Ruh'u'l-Kudüs, Hız. İsa'nın sağlığındayken gelmiştir; dolayısıyla gelmiş olan bir şeye gelecek denemez. Hız. İsa, Havarilerine Paraklit'in kendisi için de şehadet edeceğini açıkladıktan sonra "sizde şehadet edersiniz, zira başlangıçtan beri siz benimle berabersiniz" demektedir. Havarilerin şahitliğinin, Hız. Muhammed'in yapacağı şahitlik gibi olacağı İncil'de açıklanmıştır. Havariler Hız. İsa'nın uluhiyetine inanmamışlardır. Hız. İsa'nın uluhiyeti konusu, İznik konsiliyle ortaya çıkmıştır. Hız. Muhammed ile "Hız. İsa'ya, peygamber olarak inanma " yeniden tekrarlanıp gündeme gelmiştir.⁷²

İncillerde yer alan ifadelerde Hız. İsa, Paraklit'in, söylediklerini kendiliğinden söylemeyip işittiklerini söyleyeceğini belirtmiştir. Burada kastedilen Ruh'u'l-Kudüs olsaydı, Hıristiyanlara göre onun ilah olmasından dolayı, işittiğini söylemek onun şanına yakışmazdı. Burada kastedilenin bir peygamber olması gerekir ki kendisinin işittiğini (kendisine vahyolunanı) söylesin. Kendisine vahyolunanı⁷³ söyleyen de Hız. Muhammed'dir.⁷⁴ Yine Hız. İsa "...çünkü bana iman etmezler" sözüyle Paraklit'in kendine inananları azarlayacağını bildirmiştir. Burada Paraklit, inanan Havarilere değil inananlara gönderilecek ve onlara söyleyecektir. O zaman Havarileri de inananlar olarak kabul edecek olursak, Hız. İsa'ya hiç kimse inanmamış demektir. Hâlbuki Hız. Muhammed müşrik Araplara gönderilmiş ve onları Allah'ın dinine davet etmiştir.⁷⁵

Hız. Peygamber'in tebşiratı konusunu İncillerdeki ayetlere dayanarak ispatlamaya alışan İslam polemikileri bunu yaparken Kur'an ve İslam mantığının yanında Hıristiyan mantığı ve inançları çerçevesinden de bakarak İncillerdeki ayetlere, bilhassa Matta İnciline dayanarak, iddialarını ortaya koymaya çalışmışlardır. Burada Melekütü's-semavat ve Paraklit kelimeleri ile ilgili yorumları oldukça önemlidir. Bu kelimelere verdikleri mana bir kısım Hıristiyan ilahiyatılarının verdiği anlam ile uyuşmasa da son dönem batı dünyasındaki yapılan bazı çalışmalarla paralellik arz etmektedir.⁷⁶

Tarihi Olaylarda Tebşirat

Müslüman yazarların bazıları, diğerlerinden farklı olarak tebşiratla ilgili olarak Yahudi ve Hıristiyan tarihinde yaşanan kimi olayları da beşaret için birer delil olarak

⁷² Ahmet Mithat Efendi, 535.

⁷³ en- Necm, 3-4.

⁷⁴ Abdullah Tercüman, 124; Ahmet Mithat Efendi, 553-554.

⁷⁵ Ahmet Mithat Efendi, 535-553.

⁷⁶ Mehmet Aydın, 229.

ortaya koymuşlardır.⁷⁷ Ehl-i Kitabın tarihinde meydana gelen bu olayların temelinde Yahudi ve Hıristiyan Kitab-ı mukaddesinden çıkardıkları delillerin bulunduğunu, bunun da o zaman ellerindeki kutsal kitaplarda tebşiratla ilgili ayetlerin bulunduğunun bir kanıtı olarak kabul edilmiştir.⁷⁸

Yahudi Tarihinden Tebşiratla İlgili İşaretler

Yahudi tarihinden Hz. Muhammed'in beşaretini destekler mahiyette sunulan hadiseler şu şekildedir: Yahudiler, araları bozuk olan Hazreçlilere "Yakında bir peygamber gönderilecektir, onun zamanı gelmektedir. Biz ona tabi olarak sizi mutlaka kılıçtan geçireceğiz" diye tehdit ederlermiş. Bi'setin 11. Senesinde Hz. Peygamber, Akabe' de Hazreçlilerden altı kişiye İslam'ı anlatıp davet ettiğinde, beklenen peygamberin o olduğuna inanan Hazreçliler "biz onlardan önce inanalım " diye birçok kişiden önce iman etmişlerdir.⁷⁹ Yine Hz. Peygamber, annesi ve Ümmü Eymen ile birlikte Beni Neccar'ı ziyarete gittiklerinde orada Hz. Peygamberi gören Yahudi bilginler onun şekil ve şemai-line bakarak " İşte ahir zaman peygamberi olması beklenen bu çocuk olmalı " demişlerdir.⁸⁰

Hz. Peygamber Medine'ye hicret ettiğinde Yahudi bilginlerinden Abdullah b. Selam onu gördüğünde birkaç soru sorup aldığı cevapların yanında Tevrat'taki vasıflarla örtüştüğünü gören ve zaten peygamber bekleyen Abdullah b. Selam, bu sorulara ancak bir peygamber cevap verebilir diyerek Müslüman olmuştur. Abdullah b. Selam'ın nasıl biri olduğunu soran peygambere övücü sözler söylemişler, onun Müslüman olduğunu duyduklarında ise aleyhinde olmuşlardır.⁸¹ Öte yandan Medine'de Kurayzaoğulları'nın Hendek'te yapılan anlaşmaya ihanet etmeleri karşısında, Müslümanların onları muhasara etmeleri üzerine Ka'b b. Esed, kabilesine üç şeyi teklif etmiştir. Bunlardan ilki Muhammed'in peygamberliğini tasdik edelim. Allah'a yemin ederim ki Tevrat'ta vaad edilen ve haber verilen son peygamber bu kişidir demişse de Kurayza Yahudileri " Biz Hz. Musa'yı inkar ve Tevrat'ı yok sayamayız" diyerek karşı çıkmışlardır.⁸² Yine Yahudi ileri

⁷⁷ Ahmet Mithat Efendi, 211.

⁷⁸ Ahmet Mithat Efendi, 278-279.

⁷⁹ Ahmet Mithat Efendi, 216-220; İbn Kesir, İsmail b. Ömer, *el-Bidaye ve'n-Nihaye*, tr Mehmet Keskin, İstanbul, ts. III.231; İsfahani, Ebu Nuaym, *Delailü'n-Nübüvve*, nşr. M. Revvas Kal'acı-Abdulber Abbas, 3. Bsk. Beyrut, 1991, 298-299.

⁸⁰ Ahmet Mithat Efendi, 212-214; İbn Kesir, I. 437; İsfahani, 164.

⁸¹ Mustafa Fayda, "Abdullah b. Selam", *DİA*, İstanbul, 1988, I.134-135; İbn Kesir, III: s. 314; Ahmet Mithat Efendi, 221-224.

⁸² Ahmet Mithat Efendi, 258-259; İbn Kesir, IV. s. 207.

gelenlerinden Muhayrik, Tevrat'taki delillerden hareketle Hz. Muhammed'in peygamber olduğunu anlamış, çevresinin tesiri altında kalarak açıklayamamıştır. Uhut Gazvesi'nde Yahudi ileri gelenlerine durumu anlatıp Hz. Muhammed'e yardım etmeleri gerektiğini söylemişse de kabul etmemişlerdi. Ancak Muhayrik o gün Müslümanlığını açıklamış, peygamberimize giderek vasiyetini yapmış ve aynı gün şehit olmuştur.⁸³

Beni Nadir' e diyet borcu ödenmesinde yardımcı olmaları için giden Hz. Muhammed'i Yahudilerin öldürme planları karşısında Sellam b. Mişkem, "Tevrat'ta vasfedilen ve hak peygamber olduğunda şüphe olmayan bu kişinin aleyhine ne tuzak kurulursa kurulsun ona bir zarar gelmeyeceğini " söylemiştir. Öyle ki, Hz peygamber, Cibril vasıtasıyla kendisine karşı kurulan tuzaktan haberdar olmuş, Nadiroğulları memleketlerinden sürgün edilmişlerdir.⁸⁴

Hıristiyan Tarihinden Tebşiratla İlgili İşaretler

Müslüman yazarlar, Yahudi ve Hıristiyan Kutsal kitaplarında tebşiratla ilgili tesbit ettikleri ayetleri destekler nitelikte Hıristiyan tarihindeki bazı olayları da Hz. Peygamberin tebşiratının birer göstergesi olarak kabul etmişlerdir. Hz. Peygamber on iki yaşlarında bir ticaret kervanıyla Suriye'ye seyahat ederken kafile, Busra denilen yerde Bahira'nın manastırının yanında konaklar. Bahira Hz. Peygamberde bir takım olağan üstünlükler görerek onunla özel olarak ilgilenir. Birtakım sorular sorup sırtına baktıktan sonra " Ehl-i Kitap bilginlerince bilinen vasıflara uyan ve son peygamber olacak olan budur" dedikten sonra Ebu Talib'e ona iyi bakmasını söyler.⁸⁵

Bir diğer olay da Hz. Peygamber'in 25 yaşında Şam yolculuğunda meydana gelmiştir. Yine Busra'da mola verdiklerinde bu defa Bahira'nın yerine geçen Nastura isimli rahip ile karşılaşılır. Tevrat ve İncil 'deki tebşiratla ilgili ayetleri bilen Nastura, Hz. Peygamberdeki özelliklere bakarak gelecek olan peygamberin Hz. Muhammed olduğuna hükmeder ve Yahudilerin zarar vermesinden korunmak için Şam'a gitmeden geri dönmelerini tavsiye eder.⁸⁶

Hz. Peygamber, Bahira ve Nastura olaylarında beşaretle ilgili söylenenleri daha o yaşlarda duymuştur. Ancak onun halet-i ruhiyesi ve düşünce dünyasında ne gibi etki-

⁸³ Ahmet Mithat Efendi, 253-256; İbn Kesir, IV.66-67; İsfahani, 78-79.

⁸⁴ Ahmet Mithat Efendi, 247-248; İsfahani, 491-492.

⁸⁵ Ahmet Mithat Efendi, 258-259; İsfahani, 169-172; İbn Kesir, II. s. 442-447; Mustafa Fayda, "Bahira" DİA, İstanbul, 1991, IV.486-487; Bahira olayıyla ilgili olarak ayrıca bkz. Ahmet Mithat Efendi, 290-294.

⁸⁶ İsfahani, 172-174; İbn Kesir, I. 457; Ahmet Mithat Efendi, 301-302.

lerde bulunduğunu bilmemekle birlikte onun hiçbir zaman peygamberlik beklentisinde olmadığı bir gerçektir. Öyle ki, kendisine vahiy geldiğinde bile tedirginlik duymuş, kendisini eşi Hz. Hatice teselli etmiş ve Varaka b. Nevfel'e gitmişlerdir. Zaten bi'set ile görevlendirilmeden hiçbir peygamber bunun farkında olmamıştır.

Hz. peygamberin beşaretine işaret eden bir diğer olay da ilk vahye muhatab olduğunda eşinin teselli etmesinden sonra beraber Varaka b. Nevfel'e gitmeleriyle vuku bulmuştur. Durumu anlatan Hz. Peygambere, Varaka b. Nevfel bu halin peygamberlik belirtileri olduğunu, Tevrat ve İncil'de tebşir edilen zat olduğunu, davetine muhatab olursa ona yardımcı olacağını belirtmiştir.⁸⁷ Yine Hz. Hatice, aynı durumu Addas'a anlattığında da Addas, Hz. Peygamberin Tevrat ve İncil'de haber verilen peygamber olduğunu söylemiştir.⁸⁸

Hz. Peygamber dönemin ileri gelen devlet başkanlarından Herakleios'a (628) bir davet mektubu göndermiştir. Herakleios, bu mektubu patrik Dagatır'a incelemiştir. Dagatır, İncil'de geleceği haber verilen peygamberin bu kişi olması gerektiğini söylemiştir.⁸⁹ Yukarıda Yahudi ve Hıristiyan tarihinden örnek olarak verilen olaylar birçok Müslüman yazar ve tarihçi tarafından Hz. Peygamberin Tevrat ve İncillerde müjdelendiğini iddia ettikleri delilleri destekler mahiyette mucizevi olaylar olarak sunulmaktadır.

Sonuç

İslami reddiye geleneğinin üzerinde durduğu önemli konularından biri tebşirat problemidir. Müslüman polemikçiler Kur'an-ı kerimdeki Hz. Peygamberle ilgili haberleri belgelendirmek amacıyla yaptığı çalışmalar tahrif problemiyle beraber yürütülmüş, Hz. Muhammed'in geleceğinin müjdelenmesiyle Kitab-ı Mukaddes'in tahrifi şeklindeki iki olaydan biri, diğerinin sebep veya sonucu olarak ele alınmıştır. Hz. Muhammed'in tebşiratının Kitab-ı Mukaddes'ten delillendirme faaliyetleri erken dönem klasik reddiyelerden başlayarak çağdaş reddiyelerle günümüze dek devam etmiştir. Ancak başlangıçtan itibaren birbirinin tekrarı mahiyetinde oluşan bu geniş literatür, tartışmaları sonlandırmamıştır.

Tebşirat problemi tartışmaları, mazisi çok geçmişe dayansa da, bu problem günümüzde de tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Hz. peygamberin tebşiratı ko-

⁸⁷ Zebidi, Zeynü'd-Din Ahmed b. Abdillatif, *Sahih-i Buhari Muhtasari Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi*, tr Kamil Miras, 4. Bsk. Ankara, 1978, I. 12-13; Ahmet Mithat Efendi, 308-310.

⁸⁸ Ahmet Mithat Efendi, 329; Ahmet Önkül, "Addas", *DİA*, İstanbul, 1988, I. 355.

⁸⁹ Ahmet Mithat Efendi, 335; Ali Öngül, "Dagatır" *DİA*, İstanbul, 1993, VIII. 399-400.

nusunda Kur'an'da yer alan haberlerin ciddi bir şekilde ispatı konusu Yahudi ve Hıristiyan Kutsal kitaplarının ilk orijinal nüshalarına ulaşıp daha ciddi bir tetkik yapılmasını gerektirmektedir. Aksi takdirde kutsal kitaplarda delil diye nitelendirilen her cümle birçok yazar ve yorumcu tarafından farklı farklı yorumlanarak anlamlandırılmaya devam edecektir.

Kaynakça

- Abdu'l-Ahad Davud, **Tevrat ve İncil'e Göre Hz. Muhammed**, trc. Nusret Çam, İzmir, 1988.
- Abdullah b. Abdullah Tercüman: **Tuhfetü'l-Erib fi'r-Reddi Ala Ehli's-Salib**, trc. H. Mehmet Zihni Efendi, İstanbul, 1990.
- Ahmet Mithat Efendi: **Beşair-i Sıdk-ı Nübüvvet-i Muhammediye**, 2. Bsk. Dersaadet (İstanbul), 1317.
- Mehmet Aydın: **Müslümanların Hıristiyanlara yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları**, Konya, 1989.
- _____ "Beşairü'n-Nübüvve" **DİA**, İstanbul, 1992, C. V. s. 549-550.
- _____ "Faraklit", **DİA**, İstanbul 1995, C. XII. s. 165-166.
- Fuat Aydın: "Ali b. Rabben et-Taberi'nin Kitabı'd-Din ve'd-Devle adlı Eseri ve İsbat-ı Nübüvve Geleneğindeki Yeri" **Uşul**, 2006, S. 6. ss. 27-56.
- Maurice Bucaille: **Müspet İlim Yönünden Tevrat, İnciller ve Kur'an**, trc. M. Ali Sönmez, Ankara, 1988.
- Cemal Bedevi: Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Muhammed, trc. A. Tahir Dayhan, **Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi**, İzmir, 1988, XI. ss. 248-249.
- Mustafa Fayda: "Bahira" **DİA**, İstanbul 1991, C. IV. s. 486-487.
- _____ "Abdullah b. Selam", **DİA**, İstanbul, 1988, C. I. s. 134-135.
- Ignaz Goldziher: "Ehi Kitaba karşı İslam polemiki II" trc. Cihat Tunç, **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi**, Ankara, 1982, S. V. ss. 249-276.
- Mustafa Göregen: **Müslüman-Yahudi Polemikleri**, Hikmetevi yayınları, İstanbul, 2014.
- Ömer Faruk Harman: "Faran" **DİA**, İstanbul, 1995, C. XII. s. 166.
- Hüseyin el-Cisr: **Risale-i Hamidiye**, trc. Trc. Manastırlı İsmail Hakkı, sadeleştiren Ahmet Gül, İstanbul, 1980.
- Ali Öngül: "Dagatr" **DİA**, İstanbul, 1993, C. VIII. s. 399-400.
- Ahmet Önkal: "Addas", **DİA**, İstanbul, 1988, C. I. s. 355.
- el-Karafi, Şihabü'd-Din Ebu'l-Abbas: **Kitabu'l-Ecvibeti'l-Fahira an Es'ileti'l-Facira**, thk. B. Zeki İvaz, Kahire, 1987.
- Moshe Perlmann: "Medieval Polemics Between İslam and Judaism" **In Religion in a Religious Age**, edited by S. Goitein Cambridge, 1974, ss. 103-139.
- F. E. Peters: **Judaism Chritianity and Islam**, New Jersey, 1990.
- Rahmetullah el-Hindi: **İzharu'l-Hakk Tercümesi**, trc. Ö. Fehmi Efendi Nüzhet Efendi, İstanbul, 1972.
- Samuel b. Yahya el Magribi: **Bezlu'l-Mechud fi İfhami'l-Yehud**, nşr. Abdulvahhab Tavile, Şam, 1979.
- et-Taberi Ali b. Rabben : **ed-Din ve'd-Devle**, nşr. Adil Nüveyhis, Beyrut, 1982.
- İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali b. Ahmed: **Kitabu'l-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvai ve'n-Nihal**, Beyrut, 1975.

- İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebu Abdullah Muhammed, **Hidayetu'l-Hayara fi Ecvibeti'l-Yehud ve'n-Nasara**, nşr. A. Hicazi es-Saka, Kahire, 1986.
- İbn Kesir, İsmail b. Ömer, **el-Bidaye ve'n-Nihaye**, trc. Mehmet Keskin, İstanbul, ts.
- İbn Kemme, Sa'd b. Mansur: **Tenkihu'l-Ebhas lil Mileli'Selas**, ed. Moshe Perlman, California, 1967.
- İbn Teymiyye: **el-Cevabu's-Sahih Limen Beddele Dine'l-Mesih**, Riyad, 1414.
- İsfahani, Ebu Nuaym: **Delailü'n-Nübüvve**, nşr. M. Revvas Kal'acı-Abdulber Abbas, 3. Bsk. Beyrut, 1991.
- Zebidi, Zeynü'd-Din Ahmed b. Abdillatif, **Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi**, trc. Kamil Miras, 4. Bsk. Ankara, 1978, C. I-VI.